

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

De S. Odilone abbate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

LIBER VITAE ET MIRACVLORVM SANCTI
ODILONIS ABBATIS CLVNIACENSIS, AVTHO-
re Petro Damiano, S. R. E. Cardinali Ostiensi.

Is Hugo fu-
it V. Abbas
Cluniacen-
sis, Odilo 4.

etrus Damianus sanctis Ecclesijs, quæ sunt in occidentibus Gal-
liarum partibus constitutæ, salutem, quæ est in Christo Iesu. Hugo
Cluniacensis monasterij rector, & spiritualis militiæ dux, ac præ-
cipuus informator, hoc mihi laboris iniunxit, vt vitam beati Odil-
onis, decessoris videlicet sui, proprio stylo succinctè perfringerẽ,
& ex his, quæ in anterioribus paginis latius reperiebantur esse dif-
fusa, vtiliora quæque, magisq; necessaria breui compendio deflo-
rarem. Cuius ego compulsus imperio, non venustatè luculenti aucupabor eloq;:
sed sicut ex oblati apicibus deprehendere potero, cum Dei omnipotētis auxilio, me-
re veritati deseruire tentabo. Superfluum quippe est, lucernā manibus adhibere, dum
micantium stellarum conaris signa distinguere: ego quoq; dum actus mirabilis viri,
tanquàm sereni cuiusdam atque perlucidi cæli stellas ostēdo, facetijs vrbane facun-
diæ non indigeo. Ipsa quippe per se sanctorū vita fideliter enarrata, sic rutilat, vt splē-
dorem accurati sermonis, ad illustranda fidelium corda non requirat. Huc accedit, ga-
rusticitas sermonis inculti, suspensionem purgare consuevit mēdacij. Nam qui vix suf-
ficat, vt elimatū saltem deproinat eloquium, quomodò nouerit fabricare cōmen-
tum? Et certè maioris tibi honoris est, vt rex in ferro, quàm seruus attituleris in auro:
& habilior est aqua perspicua in vase fictili, quàm lutulenta vel lurida, quam non sa-
por proprius, sed exteriora commendant ornamenta gemmarum. Sic & melior est
veritas in simplicibus verbis, quàm sit mendacium in elucubrati venustate sermonis.
Sed iam res ipsa producat in medium, & illius summæ veritatis auxilium implore-
mus, quæ abbreviatum verbum per prophetam promittitur: quatenus in huius scri-
ptionis articulo & competenti breuitate succinctos, & à nota mendacij nos exhibe-
at alienos.

Esa. 10.

VITA S. ODILONIS.

1. IANVARIJ.
Odilonis
patris &
genus.

Infantis
morbus.

Curatur di-
uinitus.

Eatus igitur Odilo Auernicæ oriundus, ex equestri quidem
ordine genus duxit, sed terrene prosapiæ lineam cælestis
vitæ nobilitate transcendit. Hic dum adhuc puerili tene-
retur infantia, tanto repente est omnium ferè membro-
rum languore constrictus, vt incedendi quoque prorsus
amitteret facultatem. Accidit autem aliquandò, vt nutrix
eum ante ianuam cuiusdam Basilicæ, quæ in honorem be-
atæ Dei genitricis erat dedicata, relinqueret, & ipsa inten-
ta suis compendijs, per diuersa procul abiret. Puer itaque
se conspiciens sine custode relictum, ac nutriciæ sedulitatis
ministerio destitutum, diuino quodam prouocatus instin-
ctu, tentare cœpit, si valuas ecclesiæ quolibet nifu posset attingere. Fluctuabat igitur
innocens reus Dei, & sub diuino verberè cōstitutus, quid ageret, nesciebat. Innocēs,
inquam, vtputa qui non peccauerat: reus autem Dei, quia cælesti verberè vapulabat.
Tandem repens, & quasi quodam se manuum pedumque remigio fulciens, vix per-
uenit ad ianuam, paulatim progressus intrauit. Iamq; spe concepta valentior, pallam
altaris arripuit, & sic se erigere quibus poterat conatibus cœpit. Sed dum intempesti-
uè conatur, necdum soluti lāguoris adhuc nodositate restringitur. Quid plura? Tan-
dem diuinæ virtutis auxilium sensit: & omni languore deposito factus incolumis, ad
referendum Deo gratias intuentium animos prouocauit. Et quia tunc alius deerat,
qui pro se intercederet, sanctus ipse (vt ita loquar) in se signum virtutis exhibuit, ipse
pro se interuenit: & de seipso miraculum faciens, medicinā diuinæ curationis obtinu-
it. Hoc est enim egregium & insigne miraculum, cum homo non per alium, sed ipse
sibi consciscit diuinæ virtutis auxilium.

Fit clericus.

Qui præterea dum ad grandiusculæ iam ætatis adolesceret incrementū, prius apud
sanctum Iulianum martyrem factus est clericus: deindè beati Maioli cōfessoris egre-
gij

gij se magisterio tradidit, & in Cluniacensi monasterio habitum sanctæ religionis accepit. Vbi dum quietus & simplex humiliter in sancta religione persisteret, & in ipso rudis ac nouitiæ conuersationis exordio, quædam iam in eo perfectionis insignia præluerent, vix euolutis quatuor annis, beatus Maiolus obdormiuit in Domino: sed antequam humanitatis debitum solueret, proximus tamen beatæ dormitionis articulus immineret, beatum Odilonem sibi in pastoralis officij cura substituit, suumque super Dominici gregis custodiam vicarium dereliquit. In quem protinus omnium fratrum vota concurrunt, omnes se ad obedientiam ei vnanimi deuotione substernunt: quique se eatenus orbatos remanere desueverant, decessione paternæ iacturam, super vicarij reformatione compensant. Iam verò in commissi regiminis sollicitudine constitutus, plurimis sanctæ religionis cœpit florere virtutibus: Nimirum vt Psalmodiæ studijs vigilanter insisteret, dura corpus inedia maceraret, atque à sacris altaribus non recedens, quotidianum ferè omnipotenti Deo sacrificium laudis offerret. Inter quas profectò pia deuotionis excubias, vberimis plerunquè lachrymarum compunctionibus affuebat. Porro autem Adraldus abbas Bremensis monasterij, vir videlicet religiosus, ac sanctæ conuersationis honestate conspicuus, qui discipulus eius extiterat, nobis aliquando rerulit, quia vir Dei dum in eo, quo postmodum defunctus est, languore decumberet, illi præcepit, vt ex calcularis abaci supputatione colligeret, quæ posset esse summa Missarum, quas celebrauit per spatium quinquaginta sex annorum, quibus monasterium rexit. In quo factò liquido deprehenditur, quàm diuturna, quàm indeficiens diuini amoris flamma beati viri pectus excoxit, quod nimirum ab offerendis quotidie salutaribus hostijs cohibere tot curarum, tot ingruentium negociorum sollicitudo non potuit.

In erogandis præterea eleemosynis ita largus erat, vt nonnulli dum eum omnia dispergentem sine cunctatione conspicerent, non dispensatorem, sed prodigum iudicarent: Præsertim quodam tempore, dum fames valida Aquitanicæ fines vehementer affligeret, ac plurimas Galliarum prouincias pestilenter arctaret, exhaustis iam in pauperum vsus ararijs, & horreis quoruncunque prouentum non mediocriter profugatis, mox etiam plurima sacrarij vasa confregit, insignia ecclesiæ ornamenta distraxit, coronæ quoque, quam sibi Imperator Henricus ob suæ memoriam destinauerat, non pepercit. Vt igitur tam acerbæ famis, in quibus valuit, temperaret inopiam, quicquid hinc inde corradere pouit facultatum, in sustentationes & alimenta contradidit egenorum.

Quodam sanè die dum per publicum pius equitator incedit, duos in itinere pueros fame peremptos reperit. Mox equo desiliens, lanceam, qua indutus erat ad carnem, subduxit sibi interulam: eaque, prout velaminis quantitas permittebat, vtrunque cadauer obuoluens, exhibet mortuis sepulturam. Nam & vespillones mercede conduxit, & funereis vsq; ad tumultum profectus exequijs, defunctis fratribus debitum humanæ pietatis exoluit. In eadem quoque gestorum eius reperitur historia, quia corpus suum non modò duris consueuerat attenuare ieiunijs, asperrimis edomare cilicijs, sed & quibusdam ferreis nexibus coarctabat. In percipiendis autem ita se moderabatur edulijs, vt apposita quæque contingens, ac naturali dumtaxat necessitati dispensatiuè subseruiens: & vanitatem superstitionis effugeret, & sobrietatis continentiam reseruaret. In promulgandis porro iudicijs ac modis poenitentiae præfigendis, tam pius erat, & tanta cœrentibus humanitate compatiens, vt nequaquam districtum patris imperium, sed matrem potius exhiberet affectum. Vnde se reprehendentibus, huiusmodi verbis solebat eleganter alludere: Etiamsi damnandus sim, inquit, malo tamen de misericordia, quàm ex duritia vel crudelitate damnari. Inter ceteros autem sanctos circa beatam Dei genitricem tam ardentissima deuotione flagrabat, vt constitutus in choro psallentium, cum ad illum veniretur ex modulantium alternatione versiculum, Tu ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti Virginis vterum, in terram se prosterneret, sicque per corpus ostenderet, quibus desiderij cœlestis in mente facibus astuaret.

Vir igitur sanctus cum in bonis moribus per quotidiana piæ conuersationis incrementa succresceret, seseq; quotidie melior ad perfectionis culmen feruentius anhela- ret: cœpit nonnullis coruscare miraculis: vt qui clarus erat in probitate morum, claresceret etiam in ostensione signorum: Et qui in obtutibus omnipotentis Dei erat lucerna

Item mo-
nachus.Maiolus cū
sibi Abbatē
substituit.Virtutes
Odilonis,Annis 56.
abbas fuit.Largitas
eleemosy-
narum,Seueritas
erga seipsum,Humanitas
erga alios.Deuotio
erga Dei
matrem.Miracula
cuius.

na ardens, fieret etiam coram hominibus lucens. Vnde diuino disponente iudicio factum est, vt quia de illis erat, quibus dictum est, Vos estis lux mundi, primum de luce misericordiam exhiberet. Aliquando siquidem dum esset in quadam sui iuris villa, quæ Bersoniacum dicitur, videt puerum venustum quidem forma, sed cæcum à natiuitate. Super quo consulens, didicit, quia filius esset villici, & quia visum penitus nunquam habuisset. Cui mox pia benignitate compatiens, & apud se tacitis precibus latenter insistens, vtputà qui talia nondùm expertus, aduocat tandèm paruulum, signum illi salutiferæ crucis in fronte depingit, & confessum visum, quem natura negauerat, puer accepit.

Cæco puero oculos aperit.

Alio quoque tempore dum esset vir Dei apud suum quoddam monasterium, quod Vallis Aurea vocatur, quarta videlicet feria primæ quadragesimalis hebdomadæ, quæ caput ieiunij dicitur, surgentibus à mensa fratribus, ille pugillum cineris latenter impleuit, & apposito pane discubuit. Cumque cinerem tanquam panem manducaret, vt potum quoque, iuxta Prophetam, cum fletu temperaret, innuit fratri, vt clam sibi aquam nullo teste deferret. Ille quod erat iussus, impleuit: aquam attulit. Quæ dum labijs adhibetur, austeritatem vini redolere sentitur. Reprimit ergò manum, abigit poculum: atque vt sibi aquam minister afferat, signis euidentibus imperat. Ad quod minister obstupuit: & vinum se à mensa referre, qui aquam propinauerat, admiratus expauit. Geminat tamen officium, vinum proicit, conuasat aquam: denuò porrigit discumbenti. Sed ecce dum aqua potanda repetitur, vinum rursus in poculo reperitur. Iam itaque vir sanctus diuinæ erga se pietatis beneficium recognoscens, quod Deum sibi misericorditer indulgere considerat, cum gratiarum actione percipere non recusat. Præterea, cum vir Dei cum Henrico rege, qui postmodum factus est Imperator, in Ticinensi simul vrbe consisteret, & Dominicæ natiuitatis gloriam celebraret, contigit vt velamen mensæ eius, artificiosa textrini laboris operatione conspicuum, sacrilega fuisset fraude sublatum.

Aqua bis mutatur in vinum. Psal. 101.

Fur re ablatam S. Odiloni distrahere non potest.

Postquam autem vir Dei cum rege discessit, fur qui rapuerat, iam securus, proposuit velamen in foro venalium. Sed dum illi dispositio celestis obsistit, sancta distrahi præda non potuit. Terigitur quod subduxerat, inter nundinarum merces exposuit, tertio subtiliter attentauit: sed cum emptoribus de precio penitus conuenire non potuit, nec inter distrahentem & coementem pacisci valuit venale commercium: quia diuina dispositio conatibus hominum negauit effectum. Interea sceleris huius authorem ultio diuina corripuit, & manus, quæ sacrilegium perpetrauerant, ac pedes, quibus raptor aufergerat, arefaciens, intolerabili dolore constrinxit. Mox itaque compulsus languore, ad ecclesiam beati Maioli manibus alienis aduchitur, mantile sublatum ad reatus indicium coram cunctis appenditur, & diuina clementia ab omni populo, qui percitus huius famæ rumore confluxerat, imploratur. Sic itaque beati Maioli meritis, ac precibus fratrum sibi seruientium, sanus & incolumis factus, velamen reddidit alienum, & recepit semetipsum. Probauit ergò quo præmio dignus esset, qui beatum offenderet Odilonem.

Idem alteri accidit.

Alius quoque fur, cum vir Dei in eadem vrbe consisteret, stabulum eius nocturnus irrupit, & equum, cui specialiter ipse insidere consueuerat, cautè subduxit. Sed quia illis in partibus deprehendi fur sacrilegus timuit, concitus ad oppidum Laudense profugit. Securus itaque recognoscentium, proponit equum, emptores inuitat, vehiculum laudat, commercium flagitat. Sed sic hominem diuina dispositio præpediuit, vt nec cum quolibet emptore componere, nec animal potuisset pecunia permutare. Postremo autem reuersus ad se, & poenitentia ductus, bestiam ad locum sui criminis conscium reuocat, & quid sibi contigerit, ad sui confusionem, & omnipotentis Dei gloriam, non occultat.

Transit flumen illesus cum suis.

Vir idem venerabilis dum esset in itinere constitutus, quia causa dictabat, Ticinum festinanter ac sine mora transire cupiebat: sed intumescens aquis, etiam nauigium deerat. Protinus ergò confusus in Deum, vnum è famulis vocat, seque in nomine Christi præcedere per alueum fluminis imperat. Obedit ilicò famulus: spumantes profluentium vndarum cumulos ingredi non moratur. Deindè vir sanctus cum omni commentantium turba subsequitur: & sic omnes in vltiorem aluei crepidinem absque vilo prorsus incommoditatis offendiculo transponuntur. Quod dum nonnulli qui aderant, mirarentur, velut æmuli præcedentium, cœperunt attentare meatum. Sed mox vt adorsum sunt extremos citerioris ripæ fluctus attingere, nisi equos sub celeritate repres-

pressissent, profluentis aquæ submersi voragine, proculdubio naufragium pertulissent. Vnus autem ex his, qui tunc aderant, vt tam insigne miraculum vidit, obstupuit, hominemque Dei, vt suæ domûs subire dignaretur hospitium, fuis humiliter precibus, impetrauit. Intempeste verò noctis silentio vis venti vehementior irruit, & lucernam, quæ in dormientium cubiculo dependebat, extinxit. Expergestus autem cubicularius, cum lumen agnouisset extinctum, ad abigendam noctis tenebrôsæ caliginem, diuini luminis insulgere postulat claritatem: Deus, inquit, omnipotens, qui lucem es verum, pro amore serui tui Odilonis, ab hac domo tenebras dimoue, eamque gratiæ tuæ luce perfunde. Confestim de celo coruscæ lucis splendor emicuit, & totam domum superni splendoris claritas illustrauit. Si ergò hoc agebat Odilo tunc sopore depressus, quid putas nunc apud Deum potest, carnalis sarcinæ corruptione solutus?

Domus celitus illustratur.

Paulò ante natiuitatem Domini, per hyemalium inclementiam imbrium sanctus fœnex ad beati Marcelli martyris monasterium festinabat. Venerunt autem ad quoddam flumen, quod ita fluctibus exundantibus inhorruerat, vt prorsus intranabile videretur. Cõsilius autem in Domino, dirigit præuium, qui vada prætentet: & ipse mox cum comitibus subsequens, pertransiuit illæsus. Sed in hoc vadantium transitu illud mirabile fuit, quia cum cæteris aqua pertingeret vsque ad femora, viro Dei nec corrigia quidem pedis aquarum est inundatione perfusa. In illo scilicet solo maioris sui perdidit vnda vires: in reliquis autem naturalem ingenitæ * viris exhibuit facultatem. Istum aqua tangere potuit, humidare non nouit: illos autem, quod natura didauerat, vndique madesecit. Praterèa, dum vir Domini apud monasterium beati Martini, quod ad publicam stratam dicitur, receptus esset hospitio, sicut moris erât, vt vbiunque maneret, quocunque se verteret, monachorum illic frequentia non deesset: non paruus ei cœtus fratrum affluxit. Quos ille cum alacritate suscipiens, & priùs eis ineffabilis eloqui familiaritate communicat, & postmodum, vt sibi pro charitate contescantur, inuitat. Sed dum in longum sermo protrahitur, semotim quosdam ex familia seruos accipit: vtrum sit, vndè refici fratres valeant inuitati, soletter inquit. Qui de cæteris quidem alimentis constare utique perhibent quantitatem: de piscibus autem penè nihil esse, quod ad tantam hominum perueniat multitudinem. Ad quos ille: In nomine, inquit, illius qui nouit quinque millia hominum ex pane modico & gemino pisce reficere, nõ quasi nihil, vt dicitis, sed vberriam nobis & hospitibus nostris piscium copiam ministrare. Cùm igitur mensæ discumbentium pauci, qui aderant, pisces à dapiferis inferuntur, coepit esca in manibus discumbentium crescere: & quo magis à conuescentium turba consumitur, exuberantiùs abundare: adeò vt satiatis omnibus, plurima superessent, que non modò seruatoribus cunèis, sed & alijs, si superuenirent, oblata sufficerent. Cui protinùs famuli, Ecce pater, inquit, quod pusillanimitas nostra non credidit, vestræ fidei meritum diuinitus impetrauit. Iam non dubitare didicimus, si promissionem vestram in articulo cuiuslibet difficultatis audimus. At ille, vt semper erat mitis & humilis, non suæ fidei, quod diuinitus factum erat, ascripsit, sed illorum potiùs obedientiæ, & sanctorum hospitum meritis imputauit.

Aliud flumen transiit.

* viris, videtur vsurpasse progenituo à vis

Matth. 14.

Pisces multiplicantur.

Huic etiam illud non dissimile est, quia cùm Dei famulus in Romana vrbe consisteret, & hospitium in monte Auentino apud monasterium beatæ Dei genitricis haberet, contigit vt, sicut illius vrbis familiare est, omninò tale vinum deesset, quod sancto viro saporis habilitate congrueret. Inquirat ergò abbatem loci, vtrum melius habeat. Qui se confestim & proficitur habere, & quantum ipse præceperit, libenter afferre. Vir autem Domini modicum, quod ante se erat vasculum, dedit, vt sibi plenum deferretur, expetit. Allatum ergò ante se posuit, & ipse potissimum more pincernæ sibi duntaxat & abbati, qui iuxta se discumbebat, expendit. Cùmque iam à mensa surgendum refectio completa dictaret, & paululum adhuc vini in vasculo superesset, pater sanctus blandè subridens: Non, inquit, fratres mei, plenè circa vos officium charitatis exhibui, qui vinum, quod mihi sapuit, vobiscum participare neglexi. Arripiens ergò cyathum, infudit merum, & singulis singulum pro benedictione largitur. Res mira: cùm fratres essent ferè duodecim, & eis bibentibus potùs copia non defecit, & eorum completo numero, nil omninò superfuit. Illis itaque quod factum fuerat admirantibus, vir veræ humilitatis custos, vt in alium diuinæ gratiæ munus impelleret, & ipse fauoris humani gloriam declinaret, charitati duntaxat illius, qui vinum dedit, miraculum supernæ benedictionis

Vinum exiguum multis sufficit.

Febre pellit
aqua, qua
se vir san-
ctus abluir.

tionis applicuit. Dehinc dum egressus Roma, reuertetur ad propria, quidam intra Taurinensem urbem nimum febris patiebatur ardorem. Hic fortinè per ministros aquam, qua vir Domini manus abluebat, accepit: fideliter bibit: & sic absque mora, deposita prorsus omni febricitatione, conualuit.

Vtres vas
cui, inueni-
untur pleni
vino.
Prou. 10.

Iamque Iouini montis prærupta conscendens, obuios habuit pauperes, præ difficilis viæ lassitudine potum æstuanti desiderio flagitantes. Pius itaque pater suus negligens, alijs in necessitate compatiens, iussit vt quicquid vini proprijs haberetur in vasculis, absque vlla reservationis industria vel potius diffidentia præberetur egenis. Paulò post necessitate naturæ cogente, discumbunt omnes, vt capiant cibum. Et ecce utres, qui studio fuerant piæ compassionis exhausti, vino reperiuntur, Deo scilicet debitum persolvente, repleti. Nam iuxta scripturam, qui dat pauperi, Domino sceneratur. In hoc ergò felici commercio, vbi Dominus debitor, famulus fuerat scenerator: quod à seruo fideliter est depositum, à bono debitore non segniter est solutum.

Aliquando Imperator Henricus dum apposita mensa discumberet, vas illi holouitrem valde preciosum & Alexandrini operis arte compositum, cum tritis est pigmentis allatum. Mox aduocat duos aulae regiae capellanos, Albericum videlicet & Landulphum: quorum alter Cumanæ, alter verò Taurinensis ecclesiæ postmodum episcopi facti sunt. His itaque vasculum tradidit, & per eos beato viro Odiloni odoriferi nectaris xenium destinauit. Quod profectò vasculum capellani sancto viro, prout decebat, humiliter offerunt, ac pro eo postmodum redituri, ad regis interim conuiuium reuertuntur. Paulò verò post, sicut humanæ curiositatis mos est, vt noua quælibet & insueta in hianter adspiciat, coeperunt monachi præfatum vas sub admirationis intuitu contrectare, & de manu in manum solerter inspiciendo transponere: cum ecce de manibus incautè se tenentium labitur, & vt fragilis est naturæ, continuò frangitur. Quod mox vt vir sanctus accidisse cognouit, grauius rulit, & præsertim clericis, qui reliquerant, paterna pietate condoluit: nè videlicet Augustum innocentes offenderent, & non modò iacturam gratiæ, sed & regij moris periculum sustinerent. Mox ergò cum fratribus ecclesiam pius pater ingreditur, & nè hi, qui erant immunes à culpa, motum regiae indignationis incurrant, orationibus & psalmis incumbens, clementiam diuinitatis implorat. Iam igitur oratione completa, vir Dei fractum sibi vas iubet offerri. Manibus contrectat, oculis vndique subtiliter inspicit: & ecce nulla prorsus in eo fracturæ vestigia deprehendit. Tunc indignatus in fratres, eos cum austeritate redarguit, cur vas conquererentur confractum, quod omninò permanferat illibatum. Illi verò vehementer attoniti, tam euidentis ostensione miraculi, & austeritatem corripientis libenter accipiunt, & ad referendas omnipotenti Deo gratias feruentius accenduntur.

Vas magni
precij con-
fractum, suis
precibus re-
diintegrat.

Præterea religiosus quidam vir, oriundus de pago Rotenensi, reuertebatur ab Hierosolymis. Qui dum mare transfret, quod à Sicilia versus Thessalonicam per plurima fluctuum periculosa loca protenditur, eumque cum multis alijs furentium ventorum horror impelleret: applicuerunt ad insulam quandam siue rupem, vbi sanctus quidam seruus Dei manebat inclusus. Rotenensis itaque vir illic aliquandiu commorans, & tranquillitatem sedandi maris expectans, delectabatur cum seruo Dei frequenter habere colloquium. Sed dum hinc nonnulla dicuntur, illinc plurima referuntur, perquisitus hospes à viro, vnde genus duceret, originaliter Aquitanum se esse respondit. Requisitus insuper, vtrum coenobium illud, quod dicitur Cluniacum, & Odilonem eiusdem loci non esset abbatè: optimè, quod querebat, se non esse perhibuit. Sciscitatur homo, cur hoc Dei seruus ab eo requirat. Ad quem ille, Sunt, inquit, vicina nobis loca, ex quibus grauissima flammarum furentium euomuntur incendia: in quibus etiam locis animæ reprobiorum diuersa luunt pro meritorum qualitate tormenta. Ad quorum semper exaggeranda supplicia innumerabiles sunt demones deputati: qui intolerabiles eorum penas quotidie renouant, & eos ad rediuiua supplicia indefinenter instaurant. Quos tamen ego frequenter audiui querulis lamentationibus eiulantes, & lachrymabili vociferatione desidentes, quòd orationibus & eleemosynis quorundam, aduersus eos incederabiliter concertantium, frequenter ex eorum manibus eriperentur animæ damnatorum. Inter cetera de Cluniacensium coetu permaximam & eorum abbate querimoniam faciunt, quia quàm sepe per eos sui iuris vernaculos perdunt. Quamobrem per terribile

Loca peccatorum in Sicilia.

ribile Dei nomen obtestor, vt sanctis fratribus illic hæc, quæ tibi dixi, fideliter referas, & ex nostra quoquæ illis parte denuncies, vt eleemosynis & orationibus magis ac magis insistant: ac præsertim huius intuitu, vt de manibus dæmonum eos, qui ab illis cruciantur, educant: quatenus de quotidianis eorum rapinis & luctus inferatur generis humani inimico, & gaudium multiplicetur in cælo. Aliquantò post homo regressus in patriam, quicquid ex viri Dei relatione didicerat, beato patri & sanctæ congregationi fideliter narrat. Tunc venerabilis pater Odilo per omnia monasteria sua constituit generale decretum, vt sicut primo die mensis Nouembris, iuxta vniuersalis ecclesiæ regulam, omnium Sanctorum solennitas agitur: ita sequenti die in psalmis & eleemosynis, & præcipuè Missarum solennijs, omnium in Christo quiescentium memoria celebretur.

Dies omnium animarum ab Odilone instituitur.

Si quis autem non generalitate contentus, quis specialiter per beatum Odilonem de pœnis vltimicibus sit ereptus, inquit, quid de reliquis sentiat, in papa Benedicto euidenter addiscat: vt in Romanorum Pontifice, qui omnium Christianorum caput est, valeat liquidò cõijci, quid de cæteris merito debeat æstimari. Apostolicus igitur iste, quem diximus, dum adhuc viueret, beatum virum affectuosè dilexit, reuerenter excoluit, & Apostolorum limina frequentanti, necessarij sumptus opima sæpè subsidia ministravit. Huic planè mox, vt obiit, germanus eius Ioannes in apostolica dignitate successit. Iam verò postquam humanis rebus exemptus est, non parui temporis euoluto curriculo, iam dictus papa Ioanni Portuensi episcopo, & alijs duobus, quorum nomina nobis nota non sunt, per speciem nocturnæ visionis apparuit, eisque quia pœnalibus esset constitutus in tenebris, indicauit: hoc insuper addens, qualiter beati Odilonis venerabilibus meritis cum superna censura liberare decreuerit à tormentis. Obscrauit itaque per eos & humiliter flagitat, vt frater eius ad præfatum vnica pietatis virum, agilem quantocyùs veredarium dirigat, eumque suppliciter obsccrans pro se orare deprecetur. Protinus idem Ioannes Portuensis episcopus, auctoritatis apostolicæ fultus epistolis, cõcito gradu Papiam vsque peruenit. Vbi longo & immoderatè fortassis accelerato fractus itinere, per monachos cœnobij beati Maioli, Apostolicæ legationis apochas dirigit, omnemque per eos sancto viro seriem à se conspectæ visionis exponit. Enim verò diuino factum esse constat iudicio, vt eum apud Cluniacense monasterium Apostolicæ legationis baiulus inueniret. Præcepit itaque, venerabilis pater, pro illo psalmodias & orationes ab omnibus priuatim ac publicè fieri, eleemosynas indigentibus erogari, sacrificium Deo mysterij salutaris offerri. Nec in illo dūtaxat loco id statueret cõterus fuit, sed & per omnia sui regiminis monasteria eiusdem sanctionis edicta mandauit. Cumque hoc fratres inrentissima deuotione satagerent, & ex ara sanctorum pectorum fraternæ charitatis flamma proficiens, diuinæ clementiæ sacrarium penetraret, iam præfixi temporis terminus propinquabat. Et ecce quidam sanctæ cõuersationis monachus, Heldebertus nomine, qui videlicet hoc obedientiæ fungebatur officio, vt inopes aleret, indigentibus subsidia ministraret. Hic itaque per soporem vidit, quòd quidam pulcher ac serenus adpectu, ac solenni quodam nitore conspicuus, claustrum monasterij magno candidatorum agmine constipatus ingrederetur. In capitulum deinde, vbi pater Odilo cum fratribus residebat, intrauit, ad eius genua caput humiliter flexit, ei que, sicut in gestu corporis videbatur, gratias egit. Cumque frater ille, qui hoc in visione cõtemplabatur, inquireret, quisnam esset ille tam decorus ac fulgidus, qui sancto viro salutationis officium exhiberet: responsum est ei, quia ille esset Benedictus, summæ sedis Episcopus, qui nimirum idcirco viro Dei gratias ageret, quia pijs eius, sanctorumque fratrum precibus, & Tartarei cruciatibus euassisset interitum, & cum beatis ciuibus quieturus, supernæ Ierusalem mernisset ingressum. In hoc valet liquidò deprehendi, quæ de meritis beati Odilonis opinio iurè possit haberi: cum is nimirum, qui iuxta priuilegium apostolicæ dignitatis clauis Ecclesiæ præ cunctis mortalibus tenuit, qui ligandi atque soluendi vires præminentem quodam iure possedit, in illo iam inuisibili examine constitutus, non aliter quàm precibus istius vel à peccatis solui, vel de pœnali potuit supplicio liberari.

Authoritas præcipua summi Pontificis,

Porro autem dum aliquando in monasterio moraretur, quod Paterniacum dicitur, erat ibi quidam puerulus monachus nomine Rodolphus, quem struma quædam gutturis intumescens deturpauerat vsque adeo, vt & claritatem vocis auferret, & insuper quodammodo minaretur, quòd sibi etiam aliquando auditum interciperet. Quem ad se vir

Strumom
sum sanat
puerum.

Dei verè misericors aduocat, palpante manu locum tumoris attrectat: Deindè signum crucis plagæ gutturis imprimit, & diuina quædam verba dicens, mox abire permittit. Deindè mirum in modū sicut in alijs morbus ille, postquam semel oboritur, in dies solet excrefcere, totumq; guttur miserabiliter occupare: sic in isto versa vice cœpit extic sensim quotidie detumescere, donè pestis illa funditus euanesceret, & guttur pueri ad naturalem se speciem per omnia reformaret.

Alio quoquè tempore de monasterio, quod est in Iurenfi territorio constitutum, vir sanctus exierat, & ad Gebennensem urbem cœpto itinere contendebat. Cùm autem ad quendam concauam profunditatis fluuium deuenisset, accidit vt mulus, qui hominis Dei supellectilem, libros scilicet ac lectulum, deferebat, à publico vado procùl aberrans, in profundiorē aluei voraginem caderet: sicque raptatus à gurgite, nullo membrorum, nisi solo capite, fluctibus emineret. Qui tandè è naufragio protractus educitur: ad perferendum, vtrum res & maximè libri perierint, desagmatur. Miro itaque supernæ dispensationis ordine, libri simul cum lectulo ita à fluctibus reperiuntur intacti, vt ne tenui quidem aquæ stilla videantur adpersi. Mantilia verò simul & manutergia prorsus vndique reperta sunt madida. Vbi notandum, quàm peruigil fuerit erga seruum suum diuina protectio, vt ea videlicet, quæ abluifrequētius indigent, madere permitteret: quæ verò madefieri sine damno non possunt, à contactu fluctuum immunita custodiret.

In eodem quoquè Iurenfi monasterio vir Domini Odilo aliquando constitutus, reperit puerum, nomine Gerardum, terribili caducæ passionis languore detentum, Qui sapissimè quasi lunaticus corruerat, & sic cum occidui languoris impetu obruere consueuerat, vt in eo neque vox, neque memoria, nec prorsus aliqua membrorum officia remanerent, ac ferè à mortuo nihil distaret. Huic homo Dei misericorditer descendens, fratribus, vt pro eo Dei clementiam deprecetur, iniungit: ipse verò ad sacrosanctum altare, Missam celebraturus, accedit: æger etiam vt interesset, admonuit. Cui mox Eucharistiæ salutaris munus tradidit: deindè, sicut sibi moris erat, sanctificatam aquam cum beati Maioli calice propinauit. Nec mora, protinùs à puero languor omnis abscellit, salus optata succedit: & sic per merita beati viri restituti sibi vigoris incolumitas permansit.

Aqua benedicta &c. sanatur morbum caducum.

Aliquādo vir Domini per prærupta Iurensum Alpium iter habebat, & repentè sagmaris, nonnullis oneratus sarcinis, per montis deuexa collabitur, atq; per aspera rupiū scopulorumq; præcipitia vsq; ad vallis infimam profunda raptatur. Ministri protinùs in illud lubrica ruinæ præcipitium descendentes, nonnulla quidem de sarcinulis, quæ passim dispersa fuerant, illa sa reperiunt: librum tamen sacramentorum, aureis literis exaratum, cum vitreis quibusdam vasculis anaglypha fusilitate celatis, deesse perpendunt. Quibus interim recedentes omisissis, hospitium subeunt, corpora fessa reficiunt, & nocturno soporati silentio quieuerunt. Manè autem facto, maturè surgentes, ad locum illum celeriter redeunt: & curiosus quæque diuerticula perlustrantes, omnia quæ perisisse suspicabantur, inueniunt: Vasa nimirum vitrea reperiuntur illesa: Deauratus etiam liber, cùm tempus scilicet imbriferum inhorresceret, à nulla prorsus est pluuiarum inundatione contactus. Sic itaque beati viri meritis, & vitrum frangere præceptu ruina non potuit, & perfunderè codicem inundantium imbrum densitas ignorauit.

Curat oculum hominis grauiter læsum.

Nobilis quidam vir dum iaceret sub arbore, particula corticis in eius oculum cecidit: Cui non modò lumen omninò turbauit, sed & aliarum calamitatum multiplex pondus inuexit. Nam cùm id, quod oculo semel infederat, nullo modo potuisset expelli, fugit somnus ab oculis: & non modò iam homo non dormire, sed nec ciborum quidem valebat alimenta percipere. Quem seorsum vir sanctus adducens, signum sibi crucis impressit, ac mox insufflans, super locum doloris halauit: Deindè promittens se salutare pro eo victimas oblaturum, abiit. Abscedente itaque viro Dei, protinùs homo suauiter obdormiuit: euigilans autem, particulam corticis ab oculo non sine lanugine quadam proiecit: & euestigio factus incolumis, nullam deceterò doloris huius molestiam sensit.

Cuidam Turonensis ecclesiæ clerico lethale vulnus in brachio pestilenter excreuerat, vt sibi iam non languoris ægritudinem, sed ipsam potius intermineretur & mortem. Cùmque vir Dei Lucensi teneretur hospiti, accedit clericus, & periculum tam

tam

tam pestiferæ calamitatis ostendit. Quod ille quasi videre dissimulans, latentè brachium apprehendit, viuifica crucis signaculum imprimit: eumque dimittens, vt sibi cautè prouideat, præcipit. Qui paulò pòst dum locum vlcis curiosè attendere studuit, nulla prorsùs vestigia deleti languoris inuenit. Stupefactus igitur nouitate miraculi, ad hominem Dei præstò regreditur: quid sibi contigerit, non tam relatione verbi, quàm ostensione sui brachij euidentissimè cõfiteretur. Quod ille satis molestè tulit, cumq; à suo conspectu cum indignatione exturbauit. Nam tanquàm venena serpentium, sic rumores hominum fugiebat. Asserebat enim, quia quantunlibet sublime sancti operis ædificium, per vanæ gloriæ subitò corrui appetitum.

Praterèa miles quidam tam mentis inops erat effectus, vt postposita penitèntia omni cura priuata vel publica, per deuia soliuagus & nudus erraret, inconditas voces emitteret, & tanquàm dæmoniaco se per inordinati gestùs insaniam exhiberet. Cui vir Domini, paterna pietate compatiens, simul cum fratribus ante altare sancti Petri prosternitur, diuinam clementiam cum psalmis & litanijs implorat, vt perire creaturam suam sub huius furoris insaniam non permittat. Hinc ab oratione confurgens, ad eum qui patiebatur, accedit: aqua sanctificationis adspersit, atque vt ea bibat, suadèdo compellit. Qui non multò pòst ad Cluniacum sanus & incolumis venit, xenia piscium detulit, & quia sibi plenissimè redditus esset, gratias referens indicauit.

Alius quoque miles efficaciam edendi sermonis amiserat. Hic per visionem admonitus est, vt si aquam, qua manus beati Odilonis ablucbatur, hauriret: hac sibi loquendi vires & amissæ linguæ officium proculdubio reformaret. Aqua igitur per ministros fideli furto subripitur: altera etiam aqua, à viro Dei benedicta, de calice sancti Maiolii, muto transmittitur. Quas ille cum nimia deuotione suscipiens, mutatis vestibus ingressus ecclesiam, quia lingua non poterat, ore cordis orauit: & sic poculo benedictionis accepto, reparatum sibi locutionis officium recognouit. Mox etiam expedite loquens, mirum de se spectaculum cernentibus dedit, & quid beatus Odilo apud Deum posset, euidenter innotuit.

Praterèa cum vir venerabilis apud quandam ecclesiam monasterij, quod dicitur Vallis Aurea, cibum caperet, sed locum magna vini laborare penuria didicisset, nè grauaret fratrem, qui eum cum alacritate susceperat, hoc in commune præfixit, vt quisque decumbentium vno tantum scypho contentus esset: solis autem monachis pincerna poculum geminaret. Mensura tamen exceditur, & largus ad bibendum potus cunctis epulantibus exhibetur. Enimuerò cum vas illud vinarium & vnum duntaxat esset, & modicum, non modò tot indiscretè bibentibus non defecit, sed & illis recedentibus, absque vlla diminutione repertum est plenum: vt per hoc euidentibus clarescat indicij, quia vir Domini nõ tantum id apud Deum potuit impetrare, quod petijt: sed & nonnulla per eum virtutum signa diuinitus ostensa sunt, quæ nesciuit. Et de signis quidem atq; virtutibus, quas vir sanctus adhuc in corpore constitutus ostendit, ista sufficiunt: nunc ad explicandum felicem eius obitum, auxiliante Domino, propinquemus.

Enimuerò quanquam homo Dei sublimiter se in spiritalibus studijs & diuina contemplatione suspenderit, in corpore tamen vtilitatis industria non mediocriter laborauit. Monasteria scilicet nonnulla à fundamentis erexit: alia vel iam semirutata, vel ruinam fortè minantia reparauit. Dilatauit illis prædia, nonnullis etiam insignia contulit ornamenta. Quæ verò monasteria noua condiderit, quibus parietina tantum & sarata tecta collatis sumptibus instaurauerit, enumerare per ordinem idcirco postponimus, nè prolixitate styli lacinias contexere videamur: præsertim cum in ipsis viuus operibus gestorum fidem multo clariùs experiantur oculi, quàm vllò sermone valeant narrari. Dispensationis quoque geminæ moderator insignis, & in spiritali studio coram diuinis obtutibus fulsit, & in terreni laboris industria non mediocriter floruit.

Porro cum vir Domini iam in extremis ageret, per quinquennium ferè compulsus est grauissimi languoris molestia cruciari. Mox itaque beatorum Apostolorum limina festinat inuisere, vt quasi sub eorum pedibus, si sibi daretur, quod semper in votis habuerat, posset ex hoc mundo transire. Veruntamen quia non est in homine via eius, aliter sibi cõtigat quæ sperauit. Per quatuor planè menses illic egritudine detentus elanguit: dein ceps cõtra spem aliquantulum cõualescens, ad propria remeauit. Cluniacum itaque deueniens, per annum ferè totus in oratione permansit, seseq; quatum egritudo permittit,

Nota sancti viri humilitatem.

Aqua benedicta curatur amens.

Mutus factus natur.

Vinum bibendo non absumitur, sed augetur.

Monasteria ab Odilone constructa, instaurata, &c.

Limina Apostolorum inuisit. Ier. 10.

Prædicit
obitum suū.
Moritur S.
Odilo.
*for. Vene-
tus
Apparet
cuidā post
mortem.

iciunijs ac vigilijs vehementer afflixit. Decevit autem, vt antequam debitum condi-
tionis humanæ persolueret, quæque monasteria sua circueiens, sanctæ admonitionis
studio visitaret. Expeditione igitur sanctæ huius ædificationis incepta, Syluiniacum
deuenit: ibiq; se circa festiuitatem Dominicæ circuncisionis ex seculo hoc migratu-
rum, manifestè dixit. Porrò autem cùm iam in agonis esset angustia constitutus, diabo-
lum ad stare conspexit, eumq; per nomē tremendi iudicis, vt abscederet, terribiliter in-
crepauit. Anno itaq; Dominicæ incarnationis 1048. ætatis autem suæ 87. ordinationis
etiam quinquagesimo sexto, ea nocte, quæ Dominicæ Circuncisionis solennia præce-
debat, salutaris Eucharistiæ sacramenta percepit: sicque beatum Deo spiritum reddi-
dit. Paulò autem post, eadem scilicet nocte, cùm beati viri corpus in ecclesiam iam fu-
isset delatum, frater quidam Gregorius nomine, *luuenera natione, nature simplicis
& innocentis vitæ, exequiarum funebrium lassitudine prægrauatus, in eadem cella, in
qua sanctus obiērat, proprium stratum petijt, in quo se proiciēs, dormire tentauit. Sed
necdum planè resolutus in somnū, beatum Odilonem sibi videt adstantem. Ad quem
mox voce promptissima: Quid, inquit, agis domine pater? Et ille: Benè, frater, & opti-
mè. Dominus enim meus Iesus seruo suo per semetipsum, dignatus est adesse, & suū
præsentiam misericorditer exhibere. Sed in ipsa meæ decessionis hora, in illo scilicet an-
gulo (ostendebat enim quasi digito locum) vidi figuram quandam truce nimis atque
terribilem, quæ mihi reterrimæ suæ visionis horrorem atque formidinem tentauit in-
cutere: sed Christi confortante virtute, nulla me potuit infestatione nocere.

Proxima quoque Quadragesima succedente, sanctæ ac venerandæ memoriæ Lau-
rentius, Amalitanæ sedis archiepiscopus, qui potens in literis ac biglossus, Græcè nos-
uerat & Latinè, & quod longè præstātius est, laudabilis vitæ claritate pollebat. Hic itaq;
tunc Romæ constitutus, obdormiuit in Domino. Cumque cadauer eius fuisset in ec-
clesiam illatum, honestus quidam clericus, Albero nomine, in eiusdem ecclesiæ angu-
lo lassabunda dedit membra sopori: Cumque subitò adhuc penè vigilanti vir beatus
apparuit, ei mox clericus intulit: Domine mi, quādo huc & cur aduenisti? Ad charissimi
(inquit) olim amici mei, domini Laurentij pōtificis, exequias veni: quibus expletis, an-
tequam te viderem, recedere nolui. Et his dictis, species loquentis euauit. Vir itaque
Domini, quia rectè vixit, feliciter obijt: & quia vitam mirabilem duxit, iure miraculis
coruscavit. Vita quippe beati huius viri velut aurea tabula est: cui quasi margaritas
quasdam ac gemmas insignimus, dum gestis eius interlucentia virtutum miracula per-
miscemus. Apud cuius venerabilem tumulum nihilominus adhuc rutilant noua signa
virtutum: quæ nimirum nos his inferere superfluum ducimus, cùm per alios iam apici-
bus exarata cernamus. Legentium igitur tædio consulentes, his contenti sumus, quæ
succincta breuitate perstrinximus, ad honorem & gloriam redemptoris nostri IESV
Christi: qui cum Deo patre & spiritu sancto viuunt & *gloriantur in secula seculorum,
Amen.

*glorificat

VITA S. EVGENDI ABBATIS, AB EIVS DI-
SCIPVLO FIDELITER, SED STYLO DVRIVS CVLO

conscripta, vt ex ipsa narrationis serie facile potest animaduerti.

PROLOGVS.

Quantum, beatissimi fratres, desiderio feruorūq; vestro ex debiti sum-
ma suppleuerim, sicut ex ratione apicū ex parte sum opitulante Do-
mino iam securus, irā conscientie propriæ extraneiūq; iudicij incer-
tus, ago hæc quæ iniungitis, non præsumptione indocti, sed obedi-
entia, vt cernitis, regulari. Sic annuens diuinitas fecit, vt humana
procliuior in dijudicādo fragilitas, dum melodia delectatur aut mu-
sicis, dumque oratorias venustates, vocabulorum quoq; ac tempo-
rum signata proprietate miratur: hæc nostra Tapinosis nequaquam iactantia superba
iudicum ventosa superfluitate calcetur. Porrò nos (vt præfati iam sumus) vobis propriè
opuscula ista dicauimus, quos nouimus non oratorum, sed piscatorum esse discipulos:
Nec in philosophia sermonis regnum Dei, sed in virtute prospicere: magisque pura ac
iugi obseruantia Dominum exorare, quam vana perituraque facundia perorare. Nunc
ergò iam nobis in relatione vitæ beatissimi viri, narrationis sumatur exordium.

NAR.